DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 3. **Woensdag 3 October.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50** ; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents** ; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

BERIGT.

De drie eerste nommers van deze Courant zijn alom gratis te bekomen.

Het vierde nommer wordt alleen verzonden aan hen, die zich abonneren.

De Uitgever verzoekt dan ook beleefdelijk hem de abonnementsopgaven ten spoedigste en per post te willen doen toekomen.

De Grondwet.

II.

Met het oog op de omstandigheden, waaronder de herziening der Grondwet tot stand kwam, beschouwen wij de Grondwet *niet* als eene zoodanige, welke als het ware tot brug van overgang moet strekken, om, door hare uitlegging, in ultra-democratischen geest, te geraken tot eene andere orde van zaken, waarin de regten des volks, ten koste van het Koningschap, nog meer zouden worden uitgebreid; maar wij beschouwen haar als de uiterste grens, welke het constitutionele staatsregt hier te lande bereiken mag. De herziening toch der Grondwet in 1848 had niet plaats op onvolledige, gebrekkige wijze; maar — en geen onpartijdige zal het ontkennen — de gang der gebeurtenissen buiten 's lands had op die herziening een zoo merkbaren invloed geoefend, dat daarbij veler wenschen, hier en daar, zelfs voorbij gestreefd werd. Welligt zou men, zonder den druk, welken de toen zoo algemeen heerschende geest te weeg bragt, niet zoover zijn gegaan, als men werkelijk gegaan is. Men had evenwel blijkbaar het nationale karakter van het Nederlandsche volk voor oogen en men was er zeker van, dat de zucht naar orde, kalmte en rust, en bovenal de geest van gematigdheid, later den Nederlandschen wetgever zoowel als het volk tot eene eerlijke toepassing, maar altijd tot eene monarchale, alle uitersten keerende, uitlegging der Grondwet zouden leiden.

Van daar dan ook, dat men, op deze schoone karaktertrekken der Natie vertrouwende, zoo van de zijde des Konings en der Regering, als van die der Volksvertegenwoordiging, vele persoonlijke gevoelens ten offer bragt, om het groote werk der Grondwetsherziening te voltooijen.

Koning Willem II gaf daarvan het eerst het schoone voorbeeld. Bij de aanbieding van de 12 ontwerpen tot herziening, gaf hij te kennen: »Ik zelf, Edel Mogende »Heeren! heb Mij, bij de beoordeeling van de nu »voorgestelde onderscheidene wijzigingen in de Grondwet, »niet aan de beoefening van een pligt onttrokken, »welken Ik, ter bevordering van eendragt, tot waar»achtig heil van het Vaderland, met aandrang op het »harte druk.« En toen de Koning op 16 October 1848 de zitting der Staten-Generaal opende, gaf hij, in de volgende woorden, zijn dank te kennen voor de offers, die men gebragt, voor de gematigdheid, welke het volk aan den dag gelegd had, en zijn vertrouwen, dat door de herziening onrust, wanorde en verdeeldheid voor altijd zouden geweerd worden. »Voor dezen zoo »gelukkigen afloop der altijd bagchelijke onderneming »eener algemeene herziening der hoogste staatswet — »zeide Koning Willem II — liet Ik mijne erkentelijk»heid, bij het sluiten der jongste zitting, betuigen aan die »Kamers der Staten-Generaal, die daartoe hunne ijverige »medewerking leenden; voor mij zelven, en voor dit plegti»ge oogenblik heb Ik het bewaard alle mijne beminde land»genooten dank te zeggen voor hunne gematigdheid, »voor hun vertrouwen en voor hunne gehechtheid aan »wet en orde, zoowel als voor hunne verkleefdheid »aan Mij en Mijn huis, gedurende de vele maanden, »voor dat gewigtige werk der wetgeving gevorderd, »zoo ruim aan den dag gelegd, en zoo standvastig tot »heden bewaard.« . . . . »Onrust, wanorde, verdeeldheid, »van welken aard ook, zullen wij van den Nederland»schen bodem weten te weren, en het ons toevertrouwd »pand ongeschonden aan de nakomelingschap over»leveren.«

Dezelfde geest bezielde ook de toenmalige regering en zij maakte, bij monde van den heer DONKER CURTIUS, hare meening daaromtrent in de zitting der Tweede Kamer van den 12 Augustus 1848, volgenderwijze kenbaar:

»In Nederland kondigde de Koning terstond, niet »meer eene trapsgewijze, geene langzame Grondwets»herziening aan — eene herziening, die steeds was tegen»gehouden — maar eene algemeene herziening der be»staande staatsinstellingen. Hij benoemde voor de her»vorming der Grondwet eene commissie, zamengesteld »uit mannen, waarvan men vooraf wist, dat zij opregt »gezind waren, om aan de natie al die regten en vrij»heden te doen toekennen, die haar, behoudens de orde »in de maatschappij, gegeven kunnen worden; mannen, »waarvan men vooraf wist, dat zij aan de Natie eene »regtstreeks gekozene vertegenwoordiging verzekerd »wilden zien. Even als in Belgie werden dus ook in »Nederland, alleen door de *zedelijke* kracht, kalmte en »rust bewaard: hier wel voor een oogenblik geschokt, »maar terstond hersteld. Wat is het gevolg hiervan ge»weest? Niet alleen heeft het de verbazing van geheel »Europa opgewekt, maar de grootste monarchen van »Europa hebben hulde bewezen aan de wijsheid van »onzen Koning. En daar men nu zóó de rust hersteld »had, kon het immers niet anders, of de Koning »moest, met vertrouwen op de Natie, op den inge»slagen weg voortgaan. Die Vorst zelf heeft een meer »werkzaam deel genomen aan het ontwerpen der tegen»woordige voordragten, dan algemeen bekend is. Met »zorg heeft hij de beraadslagingen gevolgd, die daar»over gevoerd zijn, en hij vertrouwt, dat UEdel Mo»genden thans zullen helpen voltooijen en bevestigen, »hetgeen aanvankelijk door Zijne wijsheid en door de »kalmte der Natie is opgebouwd. Die wijsheid en die »kalmte hebben gemaakt, dat Nederland, tegenover het »buitenland, thans op een hooger standpunt staat, dan waar»op het anders geplaatst zou zijn; zij hebben gemaakt, dat »Nederland thans eerbied inboezemt bij het verdedigen »zijner regten, ginds en elders. Ik meende de aandacht »van U Edel Mogenden op deze vooral bij den tegen»woordigen toestand van Europa zoo gewigtige omstan»digheid te moeten vestigen, — thans, nu het de vraag »geldt, of U Edel Mogenden tot stand zullen helpen »brengen, hetgeen uw Vorst heeft aangeboden. Ik »vestig daarop het oog van U Edel Mogenden te meer, »omdat hier een offer van de Kamer gevorderd wordt, »tot nu toe vreemd in de geschiedenis; een offer, »waartoe veel geestkracht noodig is: want, door toe te »stemmen in hetgeen in deze voorstellen voorgedragen »is, zult gij u zelven dooden: gij zult het grootste »offer moeten brengen, dat ooit van iemand gevorderd »is. Maar, zoo gij die kracht van ziel zult hebben, om »het voorgestelde te bekrachtigen, dan zult ge den »eerbied bevestigd hebben, dien Europa nu reeds voor »Nederland heeft; dan zult ge u zelven in de harten »uwer medeburgers eene eerzuil gesticht hebben, on»verganklijker dan de standbeelden van marmer of »metaal.«

Aan de Grondwet, die onder den invloed van dergelijke gevoelens en beginselen tot stand kwam, hechten wij. Hare geheele en volledige uitvoering is ons verlangen. Wij wenschen niet los te maken of aan het waggelen te brengen, wat in 1848, na overwinning van zoo vele moeijelijkheden, door het toenmalig Ministerie werd opgerigt. Maar altijd het oog vestigende op den invloed der toenmalige tijdsomstandigheden en op de stilzwijgende voorwaarden, aan de herziening als het ware verbonden, verlangen wij eene uitvoering in waarachtig milden zin, doch zonder overdrijving, met eene betamelijke vrijheid, die Nederland voegt en verlangt als doel, en de Grondwet zelve als uiterste grens voor den constitutionelen regeringsvorm voor oogen. Dit denkbeeld werd nog onlangs zeer juist uitgedrukt door den heer GEVERS VAN ENDEGEEST, die, bij de aanvaarding van het Voorzitterschap der Tweede Kamer, sprak: »van die herziene Grondwet, welke door allen »bezworen is, als regeling der regten, zoo van de »Kroon als van de volksvrijheid.«

Dat is dan ook het standpunt, waarop *wij* ons, met betrekking tot de Grondwet, stellen. Wij eerbiedigen niet enkel wat bestaat, maar wij wenschen ook tot de handhaving van het bestaande mede te werken. Al is het niet te loochenen, dat men, zonder de groote gebeurtenissen in 1848, nimmer zoo ver zou zijn gegaan: zeker is het, dat het onderzoek daarvan *nu* niet meer te pas komt. Op wettige, regelmatige wijze is de herziene Grondwet tot stand gebragt, en ieder, die niet tot den toestand vóór 1848 terug wil, is verpligt, haar in den geest, waarin ze werd gemaakt, uit te voeren. Alzoo niet verder voorwaarts; maar ook geene enkele schrede terug. In het programma van het tegenwoordige Ministerie werd datzelfde denkbeeld ontwikkeld, datzelfde beginsel met eene groote openhartigheid gehuldigd.

»Uwe Majesteit kan, even als elk zijner onderdanen, »over het doeltreffende van enkele bepalingen der »Grondwet bedenkingen hebben; maar bij vernieuwing »is ons Uwer Majesteits wil en begeerte gebleken, om »deze wet der wetten te onderhouden en te hand»haven.

»Ook wij, Sire, zijn door gelijke gevoelens bezield. »Wij beschouwen de Grondwet, ofschoon zij wel, gelijk »elk menschelijk werk, hare gebreken zal hebben, als »een hechten band tusschen Koning en Volk, als een »hoeksteen van het maatschappelijk gebouw, waaraan »niet moet worden geroerd. Er is dan ook niemand »onzer, die er aan denkt om in de Grondwet eenige »wijziging voor te dragen, en het zal ons streven zijn, »om hare eerlijke uitvoering te verzekeren: eene uit»voering, waardoor zoowel de regten en vrijheden der »Natie, als de regten en praerogativen der Kroon, »ongeschonden worden bewaard.«

En hiermede hebben wij onbewimpeld onzen lezers medegedeeld de bedoelingen, die wij hadden, toen wij in ons Programma het voorstaan en het verdedigen van de Grondwet, naar haren waren geest en inhoud, als een onzer voornaamste pligten hebben aangekondigd.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

De jongste berigten uit de Krim luiden weder zeer uiteenloopend, hoewel uit alle moet worden opgemaakt, dat er op nieuw ernstige gebeurtenissen op handen waren, of reeds werkelijk hadden plaats gegrepen. Zoo hadden, volgens sommige tijdingen, de Russen den 22 September een hevig kanonvuur van de noordzijde van Sebastopol geopend, hetwelk door de batterijen der bondgenooten was beantwoord. Laatstgemelden hadden de bezetting van eigenlijk Sebastopol vermeerderd; doch ook de Russen hadden zich meer en meer verschanst. Den 29sten zoude, volgens andere berigten, het bombardement van de Noorderforten krachtig begonnen zijn, zoo zelfs dat de Russen in vollen aftogt waren.

Met zekerheid is er niets bekend omtrent hetgeen van den kant der Russen geschiedt. Vele Duitsche bladen beweren intusschen, dat zij voornemens zijn de Krim te verlaten, om bij de landengte van Perekop eene sterke stelling in te nemen, waar zij den bondgenooten den eigenlijken toegang tot Rusland zouden kunnen afsluiten en alzus eene hinderpaal opwerpen tegen het rustig bezit van het schiereiland; ook Fransche correspondentien laten zich in dien geest uit. In dat geval zou de beweging achterwaarts waarschijnlijk langzaam en stelselmatig plaats hebben en beginnen met de ontruiming van het ontzaggelijk materieel dat in de Noorderforten is opgestapeld, en dat men tot geen prijs in de handen der bondgenooten zal willen doen vallen.

Ter andere zijde schijnen de bondgenooten ook gevat op eene beweging als de bedoelde, van de zijde der Russen, welke geheel in de wijze van krijgvoeren van deze ligt. Het is toch, ondanks alle tegenspraak van het Engelsch ministerieel Avondblad, zeker, dat de ruiterij der bondgenooten te Eupatoria krachtig versterkt is, en men verzekert dat hunne vloot met troepen is uitgeloopen. Ofschoon de bestemming daarvan onbekend was, kon men die ligte-

lijk gissen; immers het laat zich verwachten dat de bondgenooten vooreerst hunne stellingen aan de Azofsche zee krachtiger zullen willen versterken, als tegenwigt tegen de pontiers der Russen bij Perekop; en dat zij voorts welligt op een of ander punt in de krim magt aan land zullen zetten, ten einde den aftogt der Russen te stuiten. Hoe 't zij, binnen kort ziet men weder belangrijke tijdingen te gemoet.

Te midden en gedeeltelijk ten gevolge van den krijg deed het vraagstuk der levensmiddelen zich, inzonderheid in Frankrijk, weder op. Naar de jongste berigten had de zware regen, die laatstelijk gevallen was, eenen hoogstweldadigen invloed op den stand der granen en andere gewassen gehad, en waren de prijzen van het koren en meel dien ten gevolge dalende.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

In de hooge Parijsche kringen wordt het gedrag van den maarschalk Pelissier, sedert de inneming van Sebastopol, zeer geroemd. Men prijst ook zeer zijne behoedzaamheid en de wijze hoe hij zijne positien versterkt, en in het algemeen dat hij langzaam, maar zeker gaat. Door Sebastopol en het geheele uitgestrekte veld der bondgenooten als basis der operatien aan te nemen, schijnt de maarschalk Pelissier zoodanig te manoeuvreren, dat de Russen tusschen twee legers te velde geplaatst worden, die zich er op voorbereiden om hen op voorzigtige wijze den aftogt af te snijden. Aldus bedreigd, moet prins Gortschakoff zich haasten om de beweging der verbonden legers te voorkomen, door of de Krim te verlaten of een slag te wagen. Indien de bondgenooten, zegt een gewoonlijk wel onderrigt correspondent — wij willen zulks een oogenblik onderstellen, ondanks het voordeel, dat hunne stelling aanbiedt en de zedelijke meerderheid, welke hun verzekerd is — indien de bondgenooten dezen slag verloren, dan zouden zij naar hun verschanst kamp kunnen terugkeeren, of naar Sebastopol, dat de Russen zeker niet kunnen hopen spoedig te hernemen. Indien deze laatsten geslagen werden, dan zou hun leger geheel en al verloren zijn.

In den tegenwoordigen stand van zaken is het in 't belang der Russen en de pligt van hun opperbevelhebber om veeleer het Russische leger dan de Krim te redden. Het is uit dien hoofde dan ook min waarschijnlijk, dat prins Gortschakoff een grooten en beslissenden veldslag leveren zal, zoo hij dien intusschen nog vermijden kan, een veldslag, waarvan de kansen voor het Russische leger zoo ongelijk en verschrikkelijk zouden zijn.

Het is op die gronden, dat personen, die allezins bevoegd zijn te dezer zake een oordeel te vellen, het er stellig voor houden, dat binnen ééne maand geen enkel Russisch soldaat meer in de Krim zal zijn. Deze meening wordt bovendien ondersteund door hetgeen men stellig weet, omtrent de verliezen en uitputting van het Russische leger, de gevaren der positie, welke het zou willen behouden, de moeijelijkheid, zoo niet de onmogelijkheid, om zijne staande magt gedurende den winter te onderhouden. Volgens officiële stukken, welke door Sir Grey, een paar maanden geleden, in het Engelsch Lagerhuis overgelegd zijn, bedroeg het verlies der Russen, sedert den aanvang van den krijg tot de maand Maart jl., 247,000 man.

De groote afstanden, welke afgelegd moesten worden, om uit alle deelen van het Keizerrijk corpsen te doen komen, welke een groot leger in de Krim zamenstelden, zietdaar iets, wat ook veel tot deze ontzettende verliezen heeft bijgedragen. Maar de meest gevoelige verliezen in de Krim zelve geleden, en zeker is dit er niet op verbeterd in de laatste maanden, toen Sebastopol aangetast werd door eene artillerie, welke dagelijks geduchter werd en meer en meer tot de plaats naderde. Men denke daarbij ook aan de wanhopige uitvallen der Russen, die steeds krachtig teruggeslagen werden, de overwinning bij het Mamelon-vert, de moorddadige gevechten van de Tschernaïa en de bestorming van Sebastopol. Het geheel verlies der Russen bedraagt thans, zonder overdrijving, zeker meer dan 300,000 man. Laten zij het leger in de Krim thans in staat om een veldtogt vol te houden tegen het zegepralende leger der bondgenooten, dat op Sebastopol en Eupatoria steunt, dat meester is van de zeekusten en geregeld dag aan dag alles ontvangt wat het verlangen kan van levensvoorraad, versterking enz.? Wij gelooven, dat twijfel hier allezins gewettigd wordt.

De ontruiming van de Krim zou eene merkwaardige gebeurtenis zijn. Zij zou den toestand des oorlogs wel zoodanig kunnen wijzigen, dat eene verandering van staatkunde het gevolg daarvan zou kunnen zijn. In ieder geval zou daardoor opgeschort worden, de tegenwoordige zoo moorddadige worsteling, welke sinds een jaar in de Krim aanhoudt. De bondgenooten, vast besloten om geen veldtogt in de gewesten van het binnenland van Rusland te ondernemen, zouden slechts eene strenge blokkade hebben te handhaven. Zullen de Russen spoedig in staat zijn eene aanvallende houding aan te nemen? Zullen zij het stoffelijk en zedelijk lijden lang kunnen volhouden, dat het gevolg is van de blokkade aan al hunne kanten, en bovendien in dat gedeelte, hetwelk hun roem en hunne magt is de zwarte zee uitmaakte? Hoe en waar zullen zij den strijd hervatten? Er is zoo veel onzekers omtrent dit punt, er zijn zoo vele moeijelijkheden en hinderpalen voor de Russen, indien zij uit de Krim en uit Sebastopol zijn gesloten, om een ander legerkamp te vinden, dat, hoe fier en vaderlandslievend ook de gevoelens van hunne regering zijn mogen, men het er voor houden kan, dat zij de noodzakelijkheid des vredes erkennen zullen.

GROOT-BRITTANJE.

Men verzekert bij voortduring, dat lord Stratford de Redcliffe, Engelsch gezant te Konstantinopel, teruggeroepen en waarschijnlijk door lord Elgin zal vervangen worden. Men kent het groot aandeel, dat lord de Redcliffe aan de gebeurtenissen in het Oosten gehad heeft; aanvankelijk was zijn invloed bij den Divan dan ook overwegende, doch bij heeft dien, door zijne hooghartigheid tegenover de Turksche staatslieden, verloren, zoodat sedert lang zijne terugroeping voorzien werd.

— Men spreekt bij geruchte van de weder-optreding van lord John Russell in het bewind. Of dit eene versterking van de vredespartij zou zijn, kan, in den tegenwoordigen zeer onzekeren stand van de openbare denkwijs, bezwaarlijk vooraf gezegd worden. De meening wint hier te lande meer en meer veld, dat ook na de inname van Sebastopol de oorlog lang niet ten einde is, en er doen zich stemmen in de dagbladen op, die verkondigen, dat, indien men den aard en duur van den worstelstrijd had kunnen voorzien, men dien niet had moeten ondernemen.

DUITSCHLAND.

De Pruissische regering heeft eene som van ongeveer 15,000 gulden ter beschikking gesteld van burgerlijke ingenieurs, om besteed te worden voor de voorbereidende werkzaamheden van een spoorweg van Coblentz naar Trier, Sarlouis en Luxemburg. Naar men wil zou het doel van dien spoorweg zijn, de versterkte plaatsen, welke Duitschland aan den Noordwestelijken kant van Frankrijk bezit, met elkander in verbinding te stellen.

FRANKRIJK.

Op sommige Parijsche markten heeft zich eene aanmerkelijke daling in den prijs van het vleesch vertoond. Deze daling zal voorzeker ook niet buiten invloed blijven op de gewesten, waar zich allerwege vrees openbaarde over een toestand, waarvan de moeijelijkheden wel geen staatkundig karakter hebben, maar die toch, indien zij voortduurden, wezenlijke ongelegenheid zouden kunnen doen ontstaan.

— In de laatste dagen heeft het zoo zwaar geregend, dat daardoor de dalende beweging in den prijs der levensmiddelen, welke zich allerwege vertoont, zeer te hulp gekomen wordt.

De grond was hard geworden en alzoo moeijelijk te bearbeiden, den molens ontbrak het aan water. Het is dus te hopen dat de vrees, die reeds voor mislukking van den oogst begon op te komen, geheel zal verdwijnen.

— Er heeft eene daling plaats gehad van 2 fr. per hectoliter op het koren, en van 7 à 9 fr. op het meel. Men kan voorts allezins op grooten aanvoer van buiten af rekenen, en wel zonder eenige overdrijving op twee millioen hectoliters koren in Algerie en Egypte, wijders op granen uit Spanje, uit Ierland, waar de oogst zeer gunstig is uitgevallen, en eindelijk uit Amerika.

BELGIE.

Bij gelegenheid der nationale tentoonstelling, door de maatschappij tot bevordering van schoone kunsten te Antwerpen georganiseerd, heeft de Koning, een blijk willende geven van HDs. belangstelling in de schoone kunsten, verschillende voorname kunstenaars met onderscheidingen vereerd. Zoo is de heer N. Keizer tot officier van de Leopolds-orde verheven, terwijl verschillende andere uitstekende kunstenaars tot ridders derzelfde orde zijn benoemd. Onder deze treft men ook aan den heer Louis Meijer, zeeschilder te 's Hage.

— Het regeringsblad deelt eene lijst mede van de langs den staats-spoorweg vóór 1 Jan. 1855 verzonden voorwerpen, welke niet opgevorderd zijn, of waarvan de aanneming geweigerd is door hen, voor wie zij bestemd waren. Deze opgave wordt gevolgd van die der van 1 September 1854 tot 1 April 1855 in de spoorwagens gevonden voorwerpen. Deze laatste lijst is waarlijk zeer merkwaardig en geeft blijk van ongeloofelijke afgetrokkenheid van den kant der reizigers. Zonder in aanmerking te nemen verloren hoedjes, parapluies, sieraden, zakdoeken, kleederen van allerhande soort en wel in eene hoeveelheid, welke aan het fabelachtige grenst, treft men in de lange opsomming ook aan: een zak, inhoudende acht ponden mostaardzaad, een beeldje, een mandje, bevattende ijzeren hamers van 20 pond gewigt, een pak lijnwaad, een zoutpotje en zelfs twee groote meubelstukken van 2000 pond gewigt. Dat men een jas of een slaapmuts vergeet, dat kan er door, maar voorwerpen, welke 2000 pond wegen, *en passant* te verliezen, ziet, dat is onvergeeflijk. Dat is het toppunt van afgetrokkenheid van geest.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Ontvangsten en Uitgaven der Brievenposterij.

Ofschoon de beraadslagingen over de herziening der postwet nog onlangs hebben aanleiding gegeven om in zeer vele bijzonderheden omtrent dit vak van administratie te treden, acht de Regering het niet ondienstig de sommen, welke daarvoor bij het ontwerp der Staatsbegrooting over 1856 worden uitgetrokken, op deselfde wijze als in vorige jaren toe te lichten.

De navolgende opgaven maken als het ware een vervolg uit op die, welke bij het indienen der begrooting over 1855 zijn medegedeeld.

I. *Getal brieven.* Hetzelve blijft steeds klimmende.

Van de portbetalende *binnenlandsche* brieven bedroeg het aantal: over de maand Augustus 1850, 361,311 stuks, 1851, 740,443 stuks; 1852, 825,022 stuks; 1853, 915,872 stuks; 1854, 958,944 stuks; 1855, 1,003,445 stuks.

Het verschil over de bedoelde maand was alzoo: tusschen 1850 en 1851 105 pCt., 1850 en 1852 128 pCt., 1850 en 1853 153 pCt., 1850 en 1854 165 pCt., 1850 en 1855 177 pCt.

Het aantal der *buitenlandsche* brieven, voor welke port ten behoeve van het Rijk geheven is, bedroeg: over de maand Augustus 1850 183,531 stuks 1851 199,639 1852 233,730, 1853 251,570, 1854 262,002, 1855 279,724 stuks.

Het verschil op deze soort van brieven was alzoo: tusschen 1850 en 1851 8 pCt., 1850 en 1852 27 pCt., 1850 en 1853 36 pCt., 1850 en 1854 42 pCt., 1850 en 1855 52 pCt.

Neemt men daarentegen het verschil tusschen 1854 en 1855 in aanmerking, dan blijkt het, dat gedurende het afgeloopen jaar (de maand Augustus tot grondslag genomen zijnde) de *binnenlandsche* briefwisseling met ruim 4½ en de *buitenlandsche* met meer dan 6½ ten honderd is toegenomen.

II. *Frankering.* Gedurende het jaar 1854, vergeleken met 1853, is het getal der binnenlandsche gefrankeerde brieven toegenomen met 9 pCt., dat van de buitenlandsche met 10½, en dat van de gefrankeerde brieven in het algemeen met ruim 9½ pCt.

Daarentegen is gedurende hetzelfde tijdvak het *debiet* der postzegels à 5 cents (die welke op de postkantoren zelve voor met geld gefrankeerde brieven verbruikt zijn, daaronder gerekend) vermeerderd met 15 pCt., dat van de zegels van 10 cents met 11, en dat van de zegels van 15 cents met 8, terwijl het debiet van alle postzegels, door elkander genomen, eene vermeerdering ondergaan heeft van 13 pCt.

III. *Opbrengst der brievenposterij.* Ook deze blijft aanmerkelijk toenemen, niettegenstaande het begin van het jaar, door de tijdelijke stremming van sommige middelen van communicatie en daardoor veroorzaakte stilstand in den handel, minder gunstig was geweest, doch het voor een oogenblik geleden verlies is sedert lang ingehaald en door eenen des te grooteren aanwas gevolgd geworden.

De opbrengst over de 8 eerste maanden van 1850, onder de werking van het oude tarief, bedroeg. *f* 893,057.37½

Onder het nieuwe tarief:

over de 8 eerste maand. van	1851 . .	*f*	898,779.02
" " " " " "	1852 . .	-	925,013.02½
" " " " " "	1853 . .	-	960,543.61
" " " " " "	1854 . .	-	995,727.67
" " " " " "	1855 . .	-	1,042,717.86½

Het batig verschil over de *bedoelde 8 maanden* bedraagt dus:

tusschen 1850 en 1851	. . . . . .	*f*	5,721.64½
" 1851 " 1852	. . . . . .	-	26,234.00½
" 1852 " 1853	. . . . . .	-	35,530.58½
" 1853 " 1854	. . . . . .	-	35,184.06
" 1854 " 1855	. . . . . .	-	46,990.19½

Verschil over 8 maanden tusschen 1850 en 1855 en derhalve werkel. aanwinst *f* 149,660.49

Intusschen mag, wat de toekomst betreft, niet uit het oog worden verloren, dat de afschaffing van den derden trap van het tarief en verschillende andere ontheffingen, welke bij de met 1 September jl. ingevoerde wet van 5 Julij jl. (*Staatsblad* no. 61) zijn toegestaan, eene vermindering van opbrengst zullen ten gevolge hebben, welke de Regering bij de voordragt der laatstgemelde wet op niet minder dan *f* 75,000 voor het eerste jaar heeft durven ramen. Doch dit zal, naar alle waarschijnlijkheid, misschien wel een kortstondigen stilstand in den aanwas, maar geen werkelijken teruggang, althans niet van eenig belang, ten gevolge hebben, omdat de jaarlijksche aanwinst, door vermeerdering van briefwisseling, in den laatsten tijd gebleken is weinig minder dan die som te bedragen. Van hier dan ook dat de Regering gemeend heeft, niet alleen geen lager bedrag wegens de waarschijnlijke opbrengst der posterijen over 1856 dan over 1855 op de raming der middelen te moeten uittrekken, maar zelfs daarvoor *f* 50,000 meer heeft gesteld, bij het vooruitzigt op de meerdere ontvangst, die te verwachten is ten gevolge der voorgenomene intrekking van den vrijdom wegens de verzending van nieuwspapieren en tijdschriften aan het adres der postkantoren, waarvoor eene schadeloosstelling van *f* 45,000 ten behoeve der ambtenaren op de begrooting der uitgaven is gebragt.

IV. *Uitgaven.* Het is reeds bij vroegere gelegenheden aangemerkt, dat, ofschoon de uitgaven sedert de invoering der postwet van jaar tot jaar een hooger cijfer aanwijzen, er echter van den beginne af op eene meerdere uitgave van *f* 400,000 jaarlijks voor de verbetering van het postwezen gerekend was, en dat, desniettegenstaande, de verhooging der uitgaven sedert 1852 steeds minder heeft bedragen, dan de vermeerdering van den omvang over hetzelfde dienstjaar; zoodat ieder jaar het batig slot grooter is geworden en het gegronde vooruitzigt bestaat dat het verschil in het cijfer der uitgaven, bij vergelijking met een vroeger tijdvak, te eeniger tijd geheel door den meerderen ontvang zal worden gedekt. Zoo was, blijkens eenen bij de herziening der postwet overgelegden staat, het batig overschot over 1854 slechts *f* 188,135.91½ minder dan dat over 1849, hoezeer de uitgaven eene verhooging van *f* 344,937.24 hadden ondergaan. De Reg. vertrouwt dat die verhouding tusschen ontvang en uitgave van jaar tot jaar gunstiger zal worden, en dat bepaaldelijk ook het batig slot over 1856 dat van vorige jaren zal overtreffen, niettegenstaande zij verpligt is geweest voor de behoeften over het volgende dienstjaar eene som van *f* 72,427 meer dan over 1855 aan te vragen. Maar onder die meerdere behoefte is begrepen eene som van *f* 45,000 ter zake der opheffing van den vrijdom, die men vertrouwt dat in de schatkist zal terugkeeren, zoodat er slechts overblijft een verschil van *f* 27,427, waarvan een groot gedeelte vereischt wordt voor uitgaven die met de verbetering van de postdienst langs de spoorwegen, inzonderheid met het invoeren van de dusgenoemde ambulante dienst op den Rhijn-spoorweg, in verband staan. Die uitgaven zijn niet te vermijden, maar het voornemen bestaat om daarbij steeds de meeste zuinigheid te betrachten.

V. Het *personeel* is sedert de jongste opgave vermeerderd met: 5 commiesen, 2 adsistenten, 8 brievenbestellers, 17 brievengaarders, 4 conducteurs en 10 postboden, gezamenlijk 46 en daarentegen verminderd met 3 kantoorknechts en 28 bestelhuishouders, te zamen 31, voor welke laatsten hulpkantoren of andere meer doelmatige inrigtingen zijn in de plaats gekomen.

Het meerdere getal der ambtenaren bedraagt alzoo 15, waarbij gevoegd 1,983, die vroeger waren opgegeven

een getal uitmaakt van 1,998 door het Rijk bezoldigde ambtenaren of personen, buiten en behalve de surnumerairen en geagreëerde klerken, die buiten bezwaar der schatkist dienst doen, als ook zonder de postiljons en andere personen in dienst der aannemers van het vervoer der brievenmalen mede te rekenen.

De middelen ter overbrenging der brievenmalen strekten zich uit:

vóór 1°. Sept. 1850 over eenen afstand van	6,247	Ned. mijlen;
op " " 1851 " " " "	12,790	" "
" " 1852 " " " "	14,519	" "
" " 1853 " " " "	15,307	" "
" " 1854 " " " "	16,572	" "
" " 1855 " " " "	16,888	" "

Gedurende het laatstverloopen jaar zijn alzoo nieuwe postdiensten daargesteld over eenen afstand van 316 mijlen, hetgeen eene vermeerdering geeft van 2 per cent, terwijl men zich overigens heeft toegelegd om de bestaande middelen te verbeteren. Dit mindere cijfer der vermeerdering, in vergelijking van vorige jaren, wijst aan, dat de behoefte aan uitbreiding, in zooverre daaraan, met het oog op de belangen der schatkist, volgens het aangenomen stelsel kan voldaan worden, van lieverlede vermindert.

's Gravenhage, 2 October.

Z. M. heeft, gezien het Koninklijk besluit van den 29sten September 1841, no. 58, krachtens hetwelk de jaarlijksche algemeene rekening, aantoonende de hoegrootheid der koloniale remises in goederen en geld, en het gebruik van die remises gemaakt, alvorens aan Z. M. ter goedkeuring te worden aangeboden, moet worden onderzocht door eene Staats-commissie, voorgezeten door het tijdelijk hoofd van het Departement van Kolonien; willende overgaan tot het zamenstellen der Staats-commissie gevorderd tot het onderzoeken der rekeningen over het jaar 1854; tot leden der voormelde Commissie benoemd, de heeren: D. Blankenheym en Mr. H. R. W. baron van Goltstein van Oldenaller, leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal; Jhr. Mr. W. M. de Brauw en Mr. J. Heemskerk Bz., leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; E. C. U. van Doorn en Jhr. J. C. R. van Hoorn van Burgh, leden van den Raad van State; J. J. Pfister en C. H. T. baron Nahuys, leden van de Algemeene Rekenkamer.

De commissie zal als secretaris worden bijgestaan door den heer Mr. L. W. C. Keuchenius, fungerend secretaris-generaal bij het Departement van Kolonien.

Z. M. heeft aan Jhr. R. H. O. Sandberg, lid van de Gedeputeerde Staten van het Hertogdom Limburg, aan Jhr. C. E. M. Ruijs van Beerenbroek, lid van de Gedeputeerde Staten van het Hertogdom Limburg, en aan den ingenieur der 1ste klasse van den Waterstaat J. G. W. Fijnje, vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidings-teekenen respectivelijk van kommandeur, van officier en van ridder der Leopolds-orde, hun door Z. M. den Koning der Belgen geschonken.

Z. M. heeft benoemd tot commissaris van politie te Amsterdam, Mr. J. W. Foest, advocaat en plaatsvervangend-kantonregter aldaar.

Z. M. heeft aan den heer J. P. van Mansvelt, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking als lid van de Algemeene Rekenkamer, onder dankbetuiging voor de langdurige en vele diensten aan den lande bewezen en zulks behoudens aanspraak op pensioen.

Bij Koninklijk besluit van 29 September 1855, zijn de ontvangkantoren der directe belastingen en accijnsen over de gemeenten Buiksloot, Nieuwendam, Ransdorp, Schellingwoude, Broek in Waterland en Landsmeer vereenigd tot ééne ontvangst, hoofdplaats Buiksloot, en is voorts benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Buiksloot c. a. de heer J. Prins Jr., thans ontvanger derzelfde middelen te Broek in Waterland.

Bij Koninklijk besluit van 29 September 1855, zijn de kantoren der directe belastingen en accijnsen te Amerongen en te Leersum tot één kantoor vereenigd, en is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Amerongen c. a. de heer F. L. F. de Veije, thans ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Hengelo.

Bij Koninklijk besluit van 29 September 1855, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Hoogeveen de heer J. Kleinman Jr., thans ontvanger derzelfde middelen te Oirschot.

Z. M. heeft, op zijn verzoek, met den laatsten der maand September eervol ontslag uit 's Rijks zeedienst verleend aan den luitenant-ter-zee der 2de klasse J. J. Koster.

Z. M. heeft den 1sten luitenant A. E. Schepman, van het 4de regement infanterie, op zijne aanvrage, op pensioen gesteld en het bedrag daarvan bepaald op *f* 670 en is verder aan gemelden 1ste luitenant den rang van kapitein toegekend.

Z. M. heeft benoemd, bij het regement grenadiers en jagers, tot 1sten luitenant, den 2den luitenant J. N. A. baron Taets van Amerongen, van het corps; bij het 6de regement infanterie, tot 1sten luitenant, den 2den luitenant C. W. T. von Jeetze, van het corps.

Z. M. heeft, op het daartoe door hem gedaan verzoek, aan den met verlof hier te lande aanwezigen kapitein der infanterie van het leger in Oost-Indie, F. J. Raebel, een eervol ontslag verleend uit Zr. Ms. Militaire dienst, onder toekenning van pensioen.

Z. M. heeft aan F. Bakker, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van commissaris van politie te Goes.

In de zitting van den Gemeenteraad van heden, is o. a.:

1o. op voorstel van Burg. en Weth. besloten, voorloopig tot de verhuring over te gaan van het huis, staande op den hoek van het Vos in 't Tuintje, in afwachting van de latere verbreeding dier straat.

2o. Op voorstel van Burg. en Weth. besloten tot den verkoop van zes stamboomen, staande op den Zwarten Weg voor de nieuwe huizen.

3o. een ingekomen verzoek van den heer J. Roodenburg tot het bekomen van een stuk grond in erfpacht op den Scheveningschen Weg, tot het bouwen van een landhuis, is in handen van Burg. en Weth. gesteld.

4o. zijn, op voorstel van den heer Clant, de ingekomen adressen, om tot Gemeente-heelmeester te worden benoemd ten fine van advies, in handen gesteld van de plaatselijke geneeskundige commissie.

5o. Zijn de beraadslagingen voortgezet en ten einde gebragt over het ontwerp der Verordening, regelende de wijze van heffing der belasting op den wijn. Die verordening is ten slotte aangenomen met 25 stemmen tegen 1. Tegen de heer de Kempenaer.

6o. zijn goedgekeurd de voorstellen, door de commissie tot de strafverordeningen gedaan, nopens de bedenkingen, door Gedep. Staten ingezonden, betrekkelijk de algemeene politie-verordening voor deze gemeente.

7o. is met 22 tegen 4 stemmen besloten den tol, aan den straatweg langs het kanaal gelegen, te verpachten. Tegen de heeren Meyer, Weeninck, van Gogh en Hooft.

8o. zijn tot leden der commissie over de spaarkas voor het brood, in plaats van twee afgetreden leden, gekozen de heeren van der Kemp en Hattinga Raven; en

9o. is de begrooting der schutterij voor 1856 goedgekeurd.

De baron von Steinberg, Minister-resident van Z. M. den Koning van Hanover bij het Ned. Hof, is heden uit deze residentie naar Brussel vertrokken. Hij zal zich voor eenen geruimen tijd op reis begeven.

De Tweede Kamer der Staten Generaal zal morgen Woensdag, des morgens ten elf uren eene zitting houden. Hare afdeelingen zullen heden het onderzoek begrootingswetten over 1856 voortzetten.

Nederlandsche Bankopgaven, naar aanleiding van het Koninklijk besluit van den 9 Junij 1852 (*Staatsblad* no. 124) omloopende bankbilletten *f* 95,562,560; saldo's van rekening courant *f* 15,937,839,34; en munt- en materiaal *f* 91,696,810.68½.

Naar men verneemt zal morgen avond de WelEerw. Heer Ds. van Koetsveld, in de Groote Kerk, godsdienstig zijne vijf-en-twintig-jarige Evangelie-dienst herdenken.

Zondag morgen ten elf ure zal in de Engelsche kerk door den Weleerw. heer Ds. Brine eene plegtige dankzegging gehouden worden voor de roemrijke overwinningen door het Engelsche leger bij Sebastopol behaald.

Dezer dagen werd door de Christelijke Afgescheidene gemeente onder het kruis te dezer stede, een beroep uitgebragt op Ds. C. van den Oever, thans staande bij die gemeente te Rotterdam. Die heer heeft voor dat beroep bedankt. Zij heeft thans tot haren leeraar en herder beroepen Ds. A. van den Oever, thans staande bij die gemeente te Oosterland.

Deze morgen is te Scheveningen met eene lading van 30,000 stuks haringen aangekomen eene derde haringschuit, toebehoorende aan den reeder C. Dijkhuizen. Het schijnt, dat de haring tot dus verre schaarsch is.

De gemeenteraad van Haarlem heeft eene som van *f* 500 voor premien uitgeloofd, om in drie gedeelten te worden uitgekeerd aan hen die, te rekenen van 1 October tot 31 December, 1855, de meeste *runderen* en *kalveren* aldaar zullen hebben ter markt gebragt; te weten aan den hoogsten aanbrenger *f* 250, aan den daaropvolgenden *f* 150, en aan den daaropvolgenden *f* 100.

De Gemeenteraad te Ridderkerk heeft besloten, de gemeente-belasting op het gemaal met 1 Jan. e. k. af te schaffen; het aequivalent zal gevonden worden: door 1o. den hoofdelijken omslag van *f* 6000 op *f* 10,000 te brengen en 2o. de belasting op het gedistilleerd te verhoogen.

Openbare veiling en verkoop van Huizen, Landerijen enz.

1 *October* 1855.

Notaris. J. BERVOETS.

1°. De Buiten-Uitspanning, genaamd de Nederlandsche Tuin gelegen aan de Zuidzijde van den Bezuidenhoutschen weg, tegen over het Bosch wijk L. n°. 437. *f* 5500, prov. kooper H. H. VAN GOGH.

2°. Een Huis en Erve, aan de Oostzijde van de Korte Pooten, wijk K. n°. 406. *f* 6050, prov. kooper H. H. VAN GOGH.

Gunning der perceelen van den 24 Sept. geveild.

Notaris C. J. SCHIEFBAAN.

Een Huis en Erve, aan de Noordzijde van de Korte Molenstraat wijk D. n°. 280, *f* 1550, kooper J. H. SCHLOSSER qq.

Notaris F. M. SCHMOLCK.

Een Huis, Erve, Tuin, Stalling voor zeven paarden en ruim Koetshuis met Koetsierswoning, aan den Zwarten weg, nabij de Heerengracht en Bezuidenhoutschen weg, wijk L. n°. 374.

Opgehouden voor *f* 23,000.

Kolonien.

Uit de *Javasche Cour.* tot en met den 19den Augustus blijkt, dat op Billiton de vertegenwoordiger der concessionarissen ter ontginning van de tinmijnen op dat eiland, den heer Overbeek, benevens de sergeant van Kujava, die met de topografische opname van het eiland was belast, door een inlander, die aan zinsverbijstering scheen te lijden, zijn vermoord. Verscheidene Chinezen, die den moordenaar hebben aangehouden, zijn daarbij zwaar gewond.

De Pangheraugh Mankoe Boemi, de broeder van den overleden sultan van Djocjocarta, is namens de Nederlandsche regering, onder den titel van Ilamengkoe Boewano VI, met de gebruikelijke plegtigheden aldaar als Sultan geproclameerd.

Uit Celebes was gemeld, dat de troepen, welke tegen de opstandelingen onder den Daeng Klaboe waren opgetrokken, met achterlating van eene kleine bezetting te Segerie, naar Makassar waren teruggekeerd. De ingezetenen, die op de nadering van Klaboe de vlugt hadden genomen, begonnen naar hunne haardsteden terug te keeren. Ofschoon men zich overtuigd hield, dat Klaboe dood was, zwierven er nog eenige zijner aanhangers rond.

Uit Palembang was van den 2den Julij gemeld, dat de Radja Fiang Alam zich nog met slechts drie volgelingen aan de grenzen van Linting-Kerie ophield; dat de staat van zaken in de Ampat-Lawang gunstig en dat het elders rustig was.

In de Wester-Afdeeling van Borneo is men op het spoor gekomen van eene nieuwe zwamenzwering, onder den naam van *Sain-tam-foei*, en is eene verzamelplaats der schuldigen in den nacht van 30 Junij in het gebergte van Tandjing overvallen, waarbij twee der eedgenooten zijn afgemaakt en zeven-en-twintig gevangen genomen. Uit de gevonden bescheiden was gebleken, dat het doel der eedgenooten is geweest, om over een jaar, nadat men van genoegzamen bijstand zou zijn verzekerd, een algemeenen opstand tegen de regering te doen uitbreken.

De exploitatie van de tinmijnen van Billeton heeft in het verleden jaar 2431 pikols opgeleverd; — eene opbrengst, welke in de gegevene omstandigheden als gunstig werd aangemerkt.

— Bijzondere berigten uit Batavia, bij dezer gelegenheid ontvangen, deelen mede, dat aldaar de tijding was ontvangen, dat er eene aardbeving op Ternate heeft plaats gehad, waardoor dat eiland hevig moet geteisterd zijn. Bijzonderheden waren deswege nog niet bekend.

— De gouverneur-generaal zal tegen het einde der maand Augustus eene reis doen naar Celebes en de Molukken.

— Onder dagteekening van 8 Julij zijn de volgende berigten van den Ned. consul in China ingekomen:

Den 1sten Julij heeft de nieuw benoemde consul te Canton, de heer des Amorie van der Hoeven, de zaken van het consulaat van den afgetreden consul, den heer Tonco Modderman Jr, overgenomen.

De staatkundige omstandigheden konden toen gerustgestellend en de veiligheid der vreemdelingen te Canton als geheel hersteld worden beschouwd.

Het scheen dat de opstand in het zuiden des Rijks was gesmoord, waartoe de laatstelijk strenge vervolging en onophoudelijke teregtstellingen van oproerlingen veel zouden hebben bijgedragen.

Van Nanking was sinds lang niets belangrijks vernomen, hetgeen deed vermoeden dat ook daar de geest der omwenteling en de ingenomenheid der bevolking met hare hoofden aan het afnemen was.

Kunstnieuws.

Théâtre-Royal-Français.

De voorstellingen van het Fransche opéra-gezelschap volgen elkander geregeld en met succes op. Zaturdag werd *la Reine de Chypre* opgevoerd, ten aanhoore van een talrijk publiek, dat, in aanmerking nemende de schoone avonden, welke het vergevorderde saizoen nog opleverde, met elke week in omvang aanmerkelijk toeneemt.

Mlle Charry muntte, even als in hare vroegere rollen, ook in die van Catharina uit. Ofschoon de kenner kon ontwaren, dat de Catharina door haar welligt voor de eerste maal werd gezongen, sleepte zij door hare welluidende en gevoelvolle stem het publiek in geestdrift weg, en niet weinig droeg daartoe bij de gepastheid van haar spel, dat, met strikte onthouding van al wat naar overdrijving zweemt, ook in dat opzigt eene vergoeding heeft geschonken voor het verlies, dat in Mlle Geismar werd geleden.

De *Lusignan* is eene der beste rollen van den heer Gaudemar; hij heeft haar ook ditmaal met goed gevolg vervuld; terwijl de heer Chambon de tenor-partij vrij wel ophield, ofschoon we niet kunnen zeggen, dat zijn organ dien avond zeer helder is geweest.

Gisteren avond werd het bekende en geliefkoosde Vaudeville *Renaudin de Caen* met de gewone Fransche vlugheid en daarenboven zeer goed afgespeeld. De geliefkoosde reeds van het vorig jaar bekende comiek, de heer Beyssan, bragt, gelijk doorgaans, de lachspieren van het publiek in beweging en werd door den altijd bewegelijken, overal en in alle toestanden zoowel geplaatsten, René met ijver ondersteund.

De lieve Opéra comique *La Fille du Régiment* besloot de voorstelling: Mlle d'Hélens was, als de marketentster Marie allerliefst; zij zong goed en speelde levendig, zoodat zij aan het zwakke orgaan die kracht wist bij te zetten, die noodig is, om het publiek in warmte te brengen. Dat Litté, met zijne zoete en welluidende stem, als Tonio, op nieuw de algemeene toejuiching wist te verwerven, zal wel niet behoeven gezegd te worden.

Donderdag avond wacht het publiek het eerste début van den basse-taille, die bestemd is om den heer Homps te vervangen. De opéra *La Juive*, door Mlle. Charry en den heer Chambon zoo meesterlijk gezongen, zal ons den nieuwen zanger in de rol van den kardinaal doen kennen, en belooft in ieder geval eenen aangenamen avond.

Wij meenen den directeur van den Franschen Opéra, die met ijver aan alle regtmatige wenschen ter bevordering van een goed en harmonieus geheel tracht te voldoen, eene opmerking te moeten maken. Zij bestaat daarin, dat, naar onze meening, de oude, wanklinkende piano het orkest niet langer moest ontsieren; want hare hinkende tonen kwetsen niet alleen de ooren van den kunstliefhebber, maar de verdienstelijke artist, met het bespelen der piano belast, was, uit achting voor zijn algemeen geëerbiedigd talent, wel waardig een instrument, dat meer geschikt is om zijne verdiensten te doen uitkomen.

Het zal aan de zeer talrijke vrienden, welke Mlle Geismar, onze vroegere 1e chanteuse, in de residentie en te Rotterdam heeft achtergelaten, voorzeker niet onaangenaam zijn te vernemen, dat zij, na ten gevolge van bijzondere omstandigheden zeven malen te zijn opgetreden, onder groote toejuiching van het publiek als 1e. chanteuse te Nantes is aangenomen.

Verscheidenheden.

Staathuishoudkundige beschouwingen.

I.

Eene wetenschap, welke in onze dagen en in ons Vaderland over geringschatting niet te klagen heeft, is de Staathuishoudkunde.

Toch mag de hulde, die haar wordt toegebragt, nog te eenzijdig heeten. Gewoonlijk hoort men haar voorstellen, als strevende slechts naar stoffelijke volkswelvaart, als kweekster van materialismus. Niet zelden verneemt men de aanbeveling van hoogere belangen der Natie, als de zorg van den wetgever en van het bestuur verdienende boven, ja ten koste van de belangen, waarmede zich de Staathuishoudkunde bezig houdt,

Die opvatting houden wij voor minder juist. Van eene schoonere zijde, dan als de studie van bloot materiële uitkomsten, leerden wij de Staathuishoudkunde kennen. De gedachtenwisseling harer beoefenaars volgende, vonden wij ons dikwerf geroepen tot de keuze tusschen verschillende begrippen, met het godsdienstig geloof, met ieders verantwoordelijkheid voor het gebruik zijner zedelijke vrijheid, met het goed regt tusschen wetgeving, regering en bevolking, en tusschen de ingezetenen onderling, in regtstreeksch verband staande. De wetenschap, die naar de deugdelijke oplossing van zulke vraagstukken streeft, al zij het dan ook ter zake van de bevordering en verdeeling van tijdelijke goederen, beweegt zich niet alleen op stoffelijk gebied, zij werkt ook op het zedelijk, op het godsdienstig bestaan van de bevolking die haar in eere houdt, die haar beoefent met belangstelling en onbekrompenheid.

Wij wenschen nu en dan eene proeve ter regtvaardiging van die lofspraak op de Staathuishoudkunde te leveren. Al spoedig zal het blijken, dat hooge ingenomenheid met de schriften van een buitenlandsch staatsman en geleerde, thans niet meer in leven, doch voor korten tijd nog krachtig opgestaan tegen de dwaalbegrippen zijner door revolutie bedwelmde landgenooten, onze beknopte vertoogen in de pen gaf. Wij willen dan oo. nszins aanspraak maken op het vermoeden van gestrenge oorspronkelijkheid. Veeleer zouden wij wenschen de schoonheid en overredingskracht zijner taal, zonder eenige afbreuk, in onze woorden te kunnen overbrengen. Van menige zijner zinsneden zullen wij eene getrouwe vertolking beproeven. Met vrijmoedigheid daarentegen zullen wij onze eigene gedachten doen spreken, waar wij eene ontboezeming over de juistheid of vruchtbaarheid zijner leer niet zullen kunnen terug houden, o' waar wij aanleiding vinden tot eene toepassende beschouwing van de wetgeving en van den gang van zaken in ons vaderland. Eerbied voor de bestaande wetten, gehechtheid aan onzen regeringsvorm, overtuiging dat onzen beminden Koning het geluk zijner onderdanen bovenal ter harte gaat, zullen zich in die beschouwingen niet verloochenen. Vooral ook hierom bekoorde ons de staathuishoudkundige studie, omdat zij vreemd blijft aan de politieke partijen, en overeenstemming van belangen, in stede van strijd van belangen, ontdekken doet. Ons streven zal het zijn niet slechts te doen in het oog vallen, maar ook in het oog te houden, dat de Economische harmoniën, niet enkel harmoniën van klanken, maar, bij eene bezadigde en verlichte toepassing, harmonien moeten zijn van burgervrede, burgerdeugd en burgerwelvaart.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Donderdag 4 Oct. 6¾ ure. LA JUIVE, grand opéra en 5 actes; musique de M. alevy.

Elke Zaturdag-avond verschijnt de :

DELFLANDSCHE COURANT,

welk blad in twaalf kolommen compressen druk, klein mediaan, bevat: 1o. beschouwingen over openbare aangelegenheden; 2o. handelingen der Gemeenteraden; 3o. buiten- en binnenlandsch overzigt; 4o. gemengde berigten; 5o. mededeelingen omtrent kunsten en wetenschappen, handel, nijverheid en landbouw; 6o. regtspraken; 7o. handelsberigten; 8o. advertentiën enz. enz.

De abonnementsprijs is franco per post f 1 per 3 maanden. Advertentien **10** cents per regel. Brieven franco aan den Uitgever **J. C. PERK** te Delft.

(12)

De Commissie uit de 'S GRAVENHAAGSCHE BOEKHANDELAARS-VEREENIGING voor de verloting, TEN BEHOEVE VAN HET OP TE RIGTEN STANDBEELD voor LOURENS JANSz. COSTER, heeft de eer, ter algemeene kennisse te brengen, dat de voorwerpen, voor die verloting, gedurende de maand October, van des morgens 10 tot des namiddags ten 4 ure, en des Zondags van 12 tot 4 ure, te bezigtigen zijn ten huize van den Boekhandelaar Martinus NIJHOFF, te 's Gravenhage, Raamstraat, T 129, en wel GRATIS, tegen vertoon van het Lot, of tegen eene entrée van 25 cents, ten voordeele van het op te rigten Standbeeld. — De Catalogus en Inteekenlijsten worden heden algemeen verzonden. Prijs der Loten f 1, verkrijgbaar bij een der ondergeteekenden en verder bij de meeste Boekhandelaren.

's Gravenhage, 1 October 1855.

A. BELINFANTE.
P. M. VAN CLEEF, Pz.
W. P. VAN STOCKUM.
W. DE SWART.
(13) W. J. VAN ZEGGELEN.

Advertentiën.

Bij H. LAGERWEIJ,

Boekhandelaar en Boekdrukker te Dordrecht, ziet het licht:

F. J. Veth, Professor aan het Athenæum Illustre te *Amsterdam*, Specimens from the English classics, with an introductory Essay on English Litterature, explanatory Notes and a Glossary. Twee deelen, elk à. . . . . f 1.50.

Dit WERK, dat met de uiterste zorg bewerkt is, en stukken of fragmenten uit de voornaamste vroegere en latere Engelsche Schrijvers, zoo in Proza als Poëzij, bevat, is hoofdzakelijk bestemd voor het onderwijs van zulke jonge lieden, die, reeds eenig onderrigt in het Engelsch genoten hebbende, zich verder willen oefenen, of een voortgezet onderwijs in de nieuwere talen genieten; en heeft tevens ten doel hen eenigzins dieper in het leven en streven van het Engelsche volk in te leiden, de Engelsche staatsregeling voor hen te ontvouwen en den geest der Engelsche Letterkunde in hare meest karakteristieke voortbrengselen te doen kennen; en is, naar het oordeel van bekwame onderwijzers, bijzonder geschikt om gebruikt te worden als vervolg op:

J. Lagerweij's Nieuw Engelsch Leer-, Lees- en Vertaalboek. (Proza en Poëzy) à. . . . f 1.00.

waarvan reeds de 3de druk het licht ziet, en bij 't welk gevoegd is een Aanhangsel, dat de vertaling bevat van schier al de woorden en min bekende uitdrukkingen en spreekwijzen, die in den tekst voorkomen. De beide bovenstaande werken kunnen verder gezegd worden voor 't onderwijs der Engelsche taal een schoon geheel uit te maken met

H. A. Hamelberg's Verkorte Spraakkunst der Engelsche Taal, met een aantal toepasselijke opstellen. 2e druk . . . . f 0.80.

—— Verzameling van Stukken in het Engelsch. 2de druk. . . . . f 1.00.

—— Aanwijzing, dienende tot leiddraad bij het vertalen der bovenstaande Verzameling. 2de druk . . . . f 1.00.

—— Woordenboekje, behoorende bij dito . . . . f 0.30.

Aan al de genoemde WERKEN is de meest gunstige beoordeeling te beurt gevallen; zij worden dan ook op de voornaamste inrigtingen van onderwijs, bij het aanleeren der Engelsche taal, gebruikt; terwijl, voor het gemak van den onderwijzer, het oorspronkelijke der verzameling mede verkrijgbaar is, onder den titel van **ORIGINAL TEXT**. . . . . f 1.00.

H. A. Hamelberg, Inleiding tot de Fransche Taal, een *Leer-*, *Lees-* en *Vertaalboek* voor eerstbeginnenden. 1ste stuk, 5de druk . . . f 0.65.

Idem. Tweede stuk, 4de druk. . . . . . - 0.75.
Idem. Derde stuk (syntaxis), 2de druk. . - 0.80.
Idem. Vierde stuk . . . . - 1.00.
Idem. Vijfde en laatste stuk . . . . . . - 0.80.
Idem. Traduction der Syntaxie, 1ste, 2de en 3de stukje. Elk stukje à . . . . f 0.50.

F. Lagerweij, Hoogduitsch Lees-, Leer- en Vertaalboek. (Proza en Poëzy). 2de druk . . f 1.00.

The Rivals, Acomedy by Richard Brinsly Sheridan, met ophelderingen en Woordenboekje, door Dr. M. . . . . f 0.75.

G. D. Mulder, Nieuwe Nederlandsche Spraakkunst. (480 bladz.) . . . . f 3.60.

A. J. Labberton, Chronologisch Overzigt van de Geschiedenis der Nederlanden; benevens gelijktijdige Gebeurtenissen in andere Landen, bewerkt ten gebruike van Gymnasia en Instituten . . . f 0.75.

F. van den Berg, Tafel der Logarithmen, ten dienste der Scholen, enz. enz. . . . . f 0.75.

F. Lagerweij, Theoretisch en Practisch Leerboek der Algebra of Stelkunst voor de scholen. Eerste Deel, bevattende: de behandeling der Geheele en Gebrokene Stelkunstige Vormen, de oplossing der Bepaalde en Onbepaalde Vergelijkingen van den Eersten Graad en van Vraagstukken, die daarop betrekking hebben. (*Tweede Druk*). Op nieuw nagezien . . . . f 1.80.

—— Antwoorden op Idem . . . f 0.30.

—— Theoretisch en Practisch Leerboek der Algebra of Stelkunst voor de Scholen. Tweede Deel, bevattende: de Herleiding van de verschillende bewerkingen met Magten en Wortelgrootheden, de verklaring van het Binomium van NEWTON, de ontwikkeling der Magten van Twee- en Veelledige Stelkundige Vormen, de Worteltrekking uit Getallen en Veelledige Stelkunstige Grootheden; alsmede de oplossing der Bepaalde en Onbepaalde Vergelijkingen van den Tweeden Graad en van Vraagstukken, die daarop betrekking hebben. (*Tweede Druk*) . . . . f 1.80.

—— Antwoorden op Idem. . . - 0.30.

F. v. d. Berg, Uitgelezene Voorbeelden en Vraagstukken, ter Herleiding en Oplossing, uit de Algebra of Stelkunst, voornamelijk ter toepassing van het geleerde in de Beginselen der Stelkunst van BADON GHYBEN en H. STROOTMAN . . . . . . f 1.25.

—— Antwoorden op Idem. . . f 0.75.

Verzameling van Vragen, Vraagstukken en Oefeningen, ten gebruike bij de Beginselen der Stelkunst van de heeren BADON GHYBEN en STROOTMAN. f 0.75.

—— Antwoorden op Idem . . f 0.05.

J. Steijnis, Gz., Verzameling van Oefeningen en Vraagstukken ter toepassing van het geleerde in de Beginselen der Meetkunst van BADON GHYBEN. Eerste Afdeeling. (Vlakke figuren). Eerste Stukje, gaande tot aan de Goniometrie en Trigonometrie . f 0.75.

—— Antwoorden op Idem. . . f 0.60.

—— Idem Idem, Tweede Stukje. Goniometrie en Trigonometrie. . . . . . . f 0.75.

—— Antwoorden op Idem . . f 0.60.

H. Sluijters, Meetkundig Schoolboek. (*Tweede Druk*) . . . . f 0.60.

—— Oplossingen der Gemengde voorstellen, voorkomende in Idem . . . . . f 0.40.

J. Lagerweij, Gz., Allereerste Gronden der Cijferkunst. Eerste Stukje, bevattende de vier Hoofdregelen enz. (*Zevende Druk*) . . . . . . f 0.15.

—— Idem, Tweede Stukje, bevattende de vier Hoofdregelen der Tiendeelige Breuken enz. (*Vierde Druk*). . . . . . . f 0.15.

—— Idem, Derde Stukje, bevattende de vier Hoofdregelen der Gewone Breuken enz. (*Derde Druk*) . . . . f 0.15.

—— Antwoorden op Idem. Elk Stukje à . . . . f 0.07½.

—— Practisch Cijferboek voor de Scholen, bevattende de toepassing van de Leer der Evenredigheden op Voorbeelden uit den handel en het dagelijksche leven. (*Derde Druk*) . . f 0.30.

—— Idem. Laatste Afd. (*Tweede Druk*) . . . . f 0.30.

Prof. J. M. Schrant, De Geschienenis des Vaderlands, ten dienste der Scholen . . f 0.25.

Dr. Ph. Schifflin, Nieuw Leer- en Vertaalboekje, ten gebruike bij het aanvankelijk onderwijs der Fransche Taal. Eerste Stukje, Tweede vermeerderde Druk, door N. B. MAATJES . . . f 0.50.

Grondbeginselen der Sterrekunde, bewerkt ten gebruike voor Gymnasia en Instituten; naar het Fransch van Prof. LE HON, door G. Ramakers . . f 0.75

(11)

227ste Nederlandsche Staats-Loterij.

2e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen Hooge prijzen:

No. 13492 f 100,000; — 10691 f 1000.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 2 October 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	63 3/4	—	—
Dito dito 1844.	3	76	—	—
Dito dito 1844.	4	92 15/16	93	93
O. I. L. 1844. . .	4	93 1/4	—	—
Amort. Synd. . . .	3 1/2	89 3/8	—	—
Handel-maats. . . .	4 1/2	—	—	—
BELGIE. certific. bij *Rothschild* . .	2 1/2	50 5/16	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816. .	5	100 1/8	—	—
Dito 1828—1829. .	5	99 7/8	100	—
Insch. in Assign. .	6	—	—	—
Cert. van dito. . .	6	—	—	—
Neg. 1831--1833.	5	—	—	. .
Hope en C°. 1840.	4	—	—	
Stieglitz	4	73 3/4	—	—
dito 1854.	5	80 3/4	7/8	3/4
Nieuwe Engels. . .	4 1/2	87 1/4	—	—
POLEN. Certific. . .	4	69	—	—
Aand. Lot. fl 500.		—	—	—
SPANJE. Nieuwe. .	1 1/4	19 1/4	7/16	3/8
Buitenl.	3	37 7/8	—	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	31 15/16	32	32
Cert. Coup.		4 3/16	—	—
Amortisable		—	—	—
PORTUG. Lond. . .	3	40	1/16	1/16
OOSTENR. Metal. 1816—1852. . .	5	62 3/4	63	—
Dito 1849—1854 .	5	73 11/16	3/4	3/4
Dito Zilv. Nation. .	5	66 7/8	67 1/8	1/8
Dito 1847—1852 .	2 1/2	31 13/16	15/16	—
PRUISS. Lot. 1854	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824	5	99 3/4	100	—
PERU 〃 . . .	4 1/2	74 3/8	1/2	3/8
MEXICO 〃 . . .	3	20 11/16	13/16	3/4
GREN. 〃 . . .	2 3/4	18 1/16	1/8	—
Uitgestelde.		6 3/4	13/16	—
ECUAD. Lond. . . .		3 5/16	—	—
VENEZ. 〃 . . .	4	27 1/4	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	—	—	—

Vaste beurs met tamelijk veel affaire; Mexico zeer gevraagd.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid.	3	pCt.	88 3/8 à 1/2
Spanje.	1 1/4	〃	19 1/2 à 5/8
Mexico.	3	〃	21 3/4 à 22

PARIJS, heden.

Fransche certific	4 1/2	pCt. fr.	—
〃 〃	3	〃	—
Spanje	3		—
〃	1 1/4		—

WEENEN, heden.

Metalliek	5	pCt.	—
Nationaal.	5	〃	—
Wissel London.		〃	—
Zilver.		〃	—

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.